

Centar za građansko obrazovanje

ZAŠTITA ŽIVOTNE SREDINE U EVROPSKOJ UNIJI

Projekat "EU info Bus - na putu ka EU!" finansira se iz komunikacionog budžeta Delegacije Evropske unije u Crnoj Gori, a sprovodi ga Centar za građansko obrazovanje (CGO) u saradnji sa fondacijom Friedrich Ebert i NVO Natura.

Program EU u oblasti zaštite životne sredine ima za svoj osnovni cilj održivi razvoj. To znači da kratkoročne ekonomske koristi na štetu životne sredine moraju biti zamijenjene održivim modelom ekonomskog i socijalnog razvoja, kao osnove za veću efikasnost i konkurentnost.

Evropska strategija za održivi razvoj, usvojena 2001, zasniva se na koordinisanom razvoju zajedničkih politika koje se bave ekonomskom, socijalnom i dimenzijom zaštite životne sredine. Na osnovu nje se ustanovljava skup glavnih ciljeva kako bi se ograničile klimatske promjene i povećala upotreba čiste energije, odgovorilo na prijetnje po ljudsko zdravlje, efikasnije upravljalo prirodnim izvorima i unaprijedio transportni sistem. Na proljećnom samitu šefova država se ocjenjuje uspjeh primjene ove strategije i

njeni glavni problemi (Proces iz Kardifa, pokrenut 1998). Na osnovu strategije, EU usvaja akcione programe koji daju konkretnije smjernice. Posljednji od njih, Šesti akcioni program (2001-2010) ima 4 prioritetne oblasti:

1. Klimatske promjene – do 2020. smanjiti emisiju gasova koji stvaraju efekat staklene bašte između 20 i 40%;

2. Priroda i biodivezitet – očuvanje i obnavljanje strukture i funkcionisanja prirodnih sistema i zaustavljanje gubitka biodiverziteta kroz prihvatanje ekološkog zakonodavstva, zaokruživanje mreže Priroda 2000 (očuvanje prirodnih staništa rijetkih biljki i životinja), nove inicijative za očuvanje morskih dobara i usvajanje strategija za očuvanje obradivog zemljišta;

3. Životna sredina i zdravlje – očuvanje kvaliteta životne sredine koje ne narušava ljudsko zdravlje, ustanovljavanjem sistema za upravljanje rizicima sa hemikalijama, strategije za smanjenje opasnosti od pesticida, zaštita kvaliteta voda, smanjenje buke i strategije za kvalitet vazduha;

4. Održivo upravljanje prirodnim izvorima – osnovni cilj je odvajanje upotrebe izvora od ekonomskog rasta, posebno tako što bi se uvećala efikasnost korišćenja, oporezivanje njihove upotrebe, povećanje reciklaže i smanjenje otpada.

Sredstva za ostvarivanje zajedničke politike zaštite životne sredine obezbeđuju države članice, uz pomoć EU koja može doći preko kohezionih fondova, posebno za države koje imaju manji stepen razvoja. Radi se skupoj politici EU koja je iziskivala i kreiranje posebnog instrumenta za zaštitu životne sredine LIFE, sa ciljem da razvija i sprovodi ovu politiku i usvaja nove standarde, finansira prioritetne projekte (kao što je mreža Natura 2000), i obezbeđuje pomoć za države kandidate i potencijalne kandidate. Države mogu iz fonda LIFE dobijati pomoć za pripremne mjere, kampanje podizanja svijesti, tehničku pomoć, mjere neophodne za održanje i obnavljanje biosfere i slično. Takođe, pomoć EU je dostupna i nevladinim organizacijama koje djeluju u oblasti zaštite životne sredine, kako bi ih osnažili da same doprinesu razvoju i sprovođenju EU politike u oblasti zaštite životne sredine.

Aktivnost Unije u oblasti zaštite životne sredine je zasnovana na principima preventivnih aktivnosti - šteta nastala po životnu sredinu treba u najvećoj mogućoj mjeri da bude zaustavljena na svom izvoru, a zagađivač plaća nastalu štetu, čime se uvodi koncept ekološke štete. Direktivama Unije je utvrđena i mogućnost krivičnog gonjenja zagađivača.

Evropska agencija za životnu sredinu je tijelo koje prati i sakuplja informacije o svim pitanjima koji su u vezi sa zaštitom životne sredine. Ona obezbjeđuje državama članicama tehničke, naučne i ekonomske informacije koje se odnose, ili imaju vezu sa zaštitom životne sredine.

O politici i standardima u oblasti zaštite životne sredine više na:

http://ec.europa.eu/environment/index_en.htm

Program LIFE:

<http://ec.europa.eu/environment/life/index.htm>

DA LI STE ZNALI?

- U EU se reciklira oko 60% otpada, a u Crnoj Gori manje od 10%;
- Svaki stanovnik Crne Gore godišnje "proizvede" 330 kg otpada, bez turističkog otpada, a prema istraživanjima ta cifra će do 2020. dostići 450 kg. Ministarstvo održivog razvoja i turizma je pripremilo reviziju strateškog plana za upravljanje otpadom do 2030;
- U zemljama EU je, 2010, stupila na snagu zabrana upotrebe plastičnih kesa u cilju smanjenja zagađivanja životne sredine;
- U EU zagađivač plaća i može biti krivično gonjen zbog zagađivanja životne sredine;
- Smanjenje rizika od ekoloških incidenata nije moguće bez značajnih investicija i izgradnje sistema upravljanja rizikom u skladu sa EU propisima i praksom;
- Pouzdan uvid u stanje životne sredine i nadzor nad primjenom propisa bili bi gotovo nemogući bez članstva u Evropskoj agenciji za zaštitu životne sredine i drugim relevantnim institucijama EU.

Centar za građansko obrazovanje

Njegoševa 36, I sprat

81 000 Podgorica

Tel/faks: 020 665 112, 665 327

email: info@cgo-cce.org

www.cgo-cce.org

Izradu ovog lifleta finansirala je Evropska unija, preko Delegacije EU u Crnoj Gori. Stavovi iznijeti u ovom lifletu predstavljaju stavove autora, i ne mogu se smatrati stavovima donatora koji su finansijski podržali projekat.